

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Előfizetési díj: Egész évre 12 frt., félévre 6 frt., negyedévre 3 frt.

Előfizetések és hirdetések díjak helyben és vidékről a szerkesztőséghez küldendőek be.

Helyben előfizethető: a szerkesztőségnél, a kiadó-hivatalnál, Demjén L., Keresztény P. kereskedéseiben.
Egyes szám ára 5 kr. o. é.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal: belső-tordautca szögletén, Csapó S. kereskedésével szemben, 1-ső emelet, feljárás a kaputól jobbra.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorát 6 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek: Helyben: a szerkesztőségénél, a kiadó-hivatalban, Demjén László Könyv- és Keresztény Pál papír-kereskedésében. Bécsben: Haasenstein és Voglernél (Neuer-Markt 11 sz.), Opatk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.), Rudolf Mosse officiel. Zeitungs-Agent (Stadt, Seilerstätte 2), Pesten: Haasenstein és Vogler Urutca 13. Lang et Schwarz, Földútca 1. Süddeutsche Annoncen-Expedition Stuttgart.
Nyitlér sora 20 kr.

Budapest, mart. 3.

—v. Egy nagyfontosságú elvi kérdést döntött el a képviselőház egyik minapi ülésében, midőn Irányi határozati javaslatának elfogadásával a kormány oda utasított, hogy a vallás szabad gyakorláról és a polgári házasság behozataláról törvényjavaslatot terjeszzen elő.

E kérdés eldöntésének módja lehetetlen, hogy kielégítse a legszélsőbb határokig vitt radicalismusnak, a tényleges viszonyokat soha szem előtt nem tartó idealismusként leghőbb pártolói is. Távol van tőlünk, hogy a hozott határozat értékét az ülésnek utolsó percében a képviselőházban főleg a jelenlegi öt órai üléstartam folytán rendesen uralkodni szokott hangulat szerint, vagy az ellene és mellette szavazók összes számának szempontjából akarók mérlegelni. A képviselőház határozata ép oly érvényű határozat, ha az ülés végén, vagy akár csak 100 tag jelenlétében hozatik, mintha az ülés más időpontjában, vagy a képviselőház összes tagjainak jelenlétében hozották, s ha valaki e külső momentumok szerint akarja megítélni valamely határozat értékét, s ha e momentumoknak az egyszerű karakteristikum körén tud akarna valaki a ház bármely határozatával szemben, valamely súlyt tulajdonítani, az szem előtt téveszteni a parlamentarismusként elméletét és lényegét.

Egészen más kérdés az, vajjon lehet-e dönteni egy ily nagyfontosságú kérdés felett czélszerűen amugy mellékesen, egy más tárggyal kapcsolatban, a nélkül, hogy az előzetesen megvitattatott, vagy csak, mint a jelen esetben megfontoltatott volna? Hivatkozunk a képviselőház összes tanácskozásaira, melyeknek lassúságát eddig épen az képezte, hogy nem volt bármily csekély tárgy, bármily egyszerű igénytelen kérdés, mely határozati javaslat alakjában adatván be, nemcsak hogy külön napirendre határozatott tüzetes és beható tárgyalás céljából tüzetni, hanem nagy súly helyezett még arra is, hogy bármely határozati javaslat ne tüzessék előbb napirendre, mielőtt a ház plane az iránt is nem nyilatkozott volna, vajjon kívánja-e egyáltalában, hogy a határozati javaslat tárgyalassék?

És mi történt ez esetben?

Egy a társadalom legkényesebb kérdését, mely a lehető legközvetlenebb kapcsolatban van az állam czéljaival és létalapjának egyik vitalis érdekével, érintő határozati javaslat fogadtatott el a budget megszavazása közben a nélkül, hogy az csak tanácskozás tárgyát is képezte volna.

Pedig azt, hogy legalább is érdemes lett volna megfontolni e határozati javaslat elfogadásának esélyeit, ha már maga e messzeható elvek decretálásának decoruma nem is indokolná, de megkövetelte volna első sorban amaz eszmézet, ama tájékozatlanság, mely a határozati javaslat tárgyaival elválhatlan összefüggésben álló nagyfontosságú kérdések iránt nyilvánul, s főleg amaz elhagyatott, gyámoltalan állapot, melyben e kérdések megoldása ez idő szerint kétségtelenül lenni látszik.

Az állam és egyház közti viszony nagy kérdése elszibaszta uralg a kormány és parlament tetterején. Évek óta kísért, s ki tudja, mikor fog nyugalomra térni? Miért tehát anticipálni oly kérdéseket, melyek sikerrel csak e nagy kérdés megoldása után vehetők komoly figyelembe; miért erőszakolni oly eszmék megvalósulását, melyek az állam és egyház

közti viszony rendezése nélkül hasznot nem, de a legérzékenyebb visszasságokat, az állam létejének gyökerét megtámadó veszélyeket rejthetnek tetszetős külsejük alatt?

Naponként hallani azóta ily aggodalmakat; vajjon miok volt tehát meg nem engedni azt, hogy ez aggodalmak kifejezést nyerjenek, mielőtt Irányi határozati javaslata elfogadtatott volna? Miért zárattott ki a tüzetes kizárólag e tárgyra összpontosíthatott üdvös eszmecsere e határozati javaslat időszerűsége felett az által, hogy annak rögtönzött eldöntése sürgettetett és vitetett tényleg keresztül?

Nem szólunk ezuttal a határozati javaslat tartalmáról; de nem hisszük, sőt egyszerűen lehetetlennek tartjuk, hogy a létező bajokon segíteni lehessen üdvösen, maradandólag s veszély nélkül az állam és egyház közti viszony rendezésének előzetes feltétele nélkül.

A radicalismusként egyik legnagyobb félszemsége, mely nem egyszer átokként nehezített már egész nemzetekre, az, hogy felcsereéli a feltételt az elérhetőnek látszó vívmányokkal, hogy kitér a legfontosabb kérdések minden oldalra egyiránt megnyugtató megoldása elől s létesíti a következményt, mielőtt a szükségszerű előzményről gondoskodott volna.

Elvek proclamálása, a szükségszerű előzmények megteremtése nélkül a mily üres, hivalkodó eljárás a legtöbb esetben, ép oly káros, ép oly elvetendő főleg oly nemzeteknél, melyeknek haladása és felvirágzása csak az okserű egymásutánban kereshető és található fel.

És mert ezen eset áll nemzetünkre nézve, ezért tartjuk mi károsnak, ezért nem bírjuk megegyeztetni a magyar képviselőház tekintélyének súlyával azon rögtönzött, szabályszerű külön tárgyalás nélküli elhatározást, mely Irányi határozati javaslatának elfogadására vezetett.

Megvagyunk győződve, hogy higgadt eszmecsere esetében ez nem történhetett volna meg.

Legujabb táviratok.

Ujvidék, mart. 3. A belügyminiszter rendelete folytán Majthényi kir. biztos Csernovics számításait kiadhatja. Egyetértés jött létre és ennél fogva a szerb ügy gyors megoldása remélhető.

Zágráb, márcz. 3. Nagyszámu kostajniczi határörvidék küldöttség a polgármester vezetése alatt a tartományi parancsnoknak Kostajnicza város diszpolgári oklevelét nyújtotta át, jutalmául a határörvidék állapota körüli meghálalhatatlan érdemeinek.

Páris, márczius 3-án. Mac-Mahonnak legközelebb a francia-német háborúról megjelenendő műve nagy feszültséggel váratik. — Rothschild legközelebb egy 6 százalékos orosz kölcsönt fog a piacra bocsátani.

Berlin, márczius 3-án. Wagener ellen a vizsgálat ma megindított.

Bécs, mart. 3. A képviselőház a hivatalnok fizetésére vonatkozó törvényjavaslatához tartozó átmeneti határozatokat Weiss módosításával elfogadta; és pedig az 1-ső §-t a bizottmány véleményével egyezőleg. A 3-ik §-t a bizottmány kisebbségének indítványa szerint, melynek értelmében a hivatalnok, ha alacsonyabb rangosztályba helyeztetik is, személyére nézve addigi rangját és fizetését megtartja.

Elfogadtatott Scharschmidt indítványa, mely szerint a hivatalnok, ha az illetékszabályozás folytán, szálláspénzt és drágasági pótlékát is beleértve, csekélyebb fizetést kap az eddiginél, — külföldi pótlékban részesítendő. — Végül az állami tanítótestület és könyvtári hivatalnokok illetményére vonatkozó törvényjavaslat összes §-ai a

bizottmány javaslata szerint fogadtattak el. Seidl és társai azt indítványozták, szólíttassék fel a kormány, az özvegyek nyugdíjának és az árvák nevelési járulékanak szabályozása iránt terjesszen elő törvényjavaslatot.

Wiesbaden, mart. 3. Az orosz császár jun. 1-én furdőre ide érkezend és jul. 15-ig marad itt.

Saratow, mart. 3. Konstantinovich Miklós nagyherceg tegnap Turkesztanba utazott.

Madrid, mart. 2. A miniszterek ismét értekezleteket tartanak a radikálokkal; remélik, hogy a nemzetgyűlés feloszlására vonatkozó kérdés iránt egyetértés jöved létre. A választói jogosultsághoz szükséges kor 20 évben fogna megállapítani. Soler brüsseli követé van kijelölve. A Gazette szerint Ferrea és Matalazza bandái megvetettek. Ferrea maga elesett. Santa Oraz lelkész egy asszonyt agyonlötvetett. A papot szigoruan nyomozzák.

Az „Imparcial szerint Cataloniában azon eszme merült fel, hogy a különböző árnyalatu republikánusok egyesülni fognak. Contreras a kormánytól táviratilag azt kéri, hogy azonnal alakíttassanak önkéntes zászlóaljok.

Gyergyó-Szt.-Miklós, mart. 1.

Szerkesztő ur!

Bátorkodom becses lapját engedelmelemmel igénybe venni, mivel tudom, hogy az iskolai ügyeket érdeklő tudósításoknak szivesen megnyitja becses lapja hasábjait.

A szellemi- és anyagi előhaladás lévén a mai kornak jelszava, a melyet csakugyan meg is kezdenek érteni az embereknek nagya és kicsinyje, s a hol csak tehetik az anyagi erők megleszítésével, tenni is kezdettek e szegény hazának minden egyes polgárai.

Gy.-Szt.-Miklós községe is ezen kor-szellemet megérte, már a mult évben hozza kezdett a tanügy előbbre viteléhez. A már több év óta fennálló két diszes iskolájának megfelelő belső telkeket vásárolt, a melyek egyikére ez év folytán hallomás szerint a mai igényeknek megfelelő iskolát is szándékozik építtetni; a másikat még csak az ezután években, minthogy van egy még türhető állapotban levő iskolai helyisége. A két helyiség már ugy is bele került vagy 2000 ftba o. é. és az egyiknek ujon építtetése egymagára talán pár ezer forintnál többbe kerül a teljes felszereléssel, a többi kiadásokat is számítva, meglehetősen megüresíti a kasszát, — mert abból még három tanítót fizet.

A jelen év első napjaiban a felnőttek oktatása is megkezdett a tanítók közreműködésével; a község itt is a világitást és fűtést szivesen fedezi; naponta oktatásban részesül 180 személy, három tanító működik közre.

A tanítás tart estvéli 7—9 óráig: tanítatik az írva- olvasás, számtan, magyar történelem és a gazdaságtan alapismeretei rövid vázlatban.

Gy.-Szent-Miklós községe tehát a haladás zászlóját kibontá. Adjon Isten kitaró erőt, hogy a megkezdett munkának jó sikere lehessen; az ügynek lendületet adni különösen az előjárók vannak hívatra: köfelsségök is ezt tenni, mert Fogarasi M. püspök ur ő nagyméltósága is leány-nőveldét szándékozik ide a jövő iskolai évre felállítani saját költségén, — a mi ha létesül, akkor e község a közmívelődésben szép eredményeket érhet el.

Egy polgár.

Külföldi hírek.

Versailles, mart. 1. A nemzetgyűlésben Dufaure igazságügyminiszter emlékeztet Thiers 1871. mart. 10-ki beszédére, mely a bordeauxi egyezményt indokolá. A miniszter reproaukálja ama beszéd kiválóbb helyeit, melyekben a republikánusok és monarchisták felhivatnak, hogy nyugodjanak bele a pártharok szünetébe. Emlékeztet ama nyilatkozatokra és fentartásokra, melyek később tétettek. A köztársaság folyvást mint ideiglenes, de törvényes kormány áll fenn, habár az még nem is végleges. Dufaure elismeri, hogy azon kérdésnek: monarchia vagy köztársaság legyen-e? fenn kell tartatnia. Emlékeztet arra, hogy Thiers a 30-as bi-

zottmányban elismeré, miszerint nem érkezett még el annak ideje, hogy a monarchia megalakíttassék, vagy a köztársaság kikiáltassék.

A nemzetgyűlés a terület felszabadítása után sűrűsösen lesz hivata annak megbíralására: hogy vajjon feloszlatás előtt saját maga nyilatkozzék-e a monarchia vagy köztársaság felett. Dufaure attól fél, hogy a terület odahagyása jeladás leend a rendezavarásokra és kikerülhetetlen izgatásokra. Ő azon nézetben van, hogy a pártok között a fegyverszünetet még néhány hónapig fenn kell tartani. (Élénk mozgás.) Szóló pártolja a 2-dik kamara felállítását, és a választási törvényre vonatkozólag kinyilatkoztatja, hogy az általános szavazatjognak szükségképen erkölcsi erővel kellend birnia. — Dufaure beszéde, mindkét centrum által tetszéssel, a baloldal által nyugtalansággal és a jobboldal részéről hallgatással fogadtatott.

Ricard (baloldali) pártolja a törvényjavaslatot, azt az izenet republikánus politikája magvalósításának tekintvén. — Depyere (jobboldali) czáfolja Ricard fejtegetéseit, és figyelmeztet Dufaure és Broglie hg szavainak összhangzóságára. Azt indítványozza, hogy a ház térjen át a czikk tárgyalására. — Larcy szintén visszautasítja Ricard fejtegetését és azt mondja — magáéva tévén a törvényjavaslatot — hogy semmiesetre sem vala szándékban: bármely további lépést tenni a köztársaság felé.

Erre a nemzetgyűlés 472 szóval 199 ellen elhatározá a czikket tárgyalásba venni. A minoritást a baloldaltól és szélső balnak mintegy 150 szavazata, továbbá a szélső jobboldalnak 50 szavazata képezi; 25 képvis. nem szavazott. A conservativ republikánusok meg vannak elégedve a szavazás eredményével míg a radikálisoknak és legitimistáknak nem tetszik az eredmény.

Madrid, mart. 2. A kormány egy törvényjavaslatban 900 emberrel számított 50 zászlóalj alakítását és a carlisták legyőzésére 10 millió hitelt kér. A katonai hatóságok elismerték a köztársaságot. A kormány és a radikálisok közt alkudozások folynak a nemzetgyűlés feloszlata és az új választási törvény felett. Cataloniában több banda megveretett.

Bayonne-ból február 27-ről kelt tudósítások szerint, Irunban nagy rémulés uralkodott Martinez csapatjának az otani külvárosokban tett látogatása óta. A kormány legközelebb egy csekély helyőrséget küldend Irunba, s azt megerősítendi.

Ollónak 2000 főnyi csapata Navarra felé nyomul. Dorregary a batzani kerület helyhatóságainak megparancsolá, hogy az összes fiatal embereket küldjék el a carlistákhoz csatlakozás végett. Pavia tábornok Pampelona felé nyomul, hol carlistikus támadást várnak.

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, márczius 5-én.

— **Figyelmeztetés. T. polgártársainkkal sietünk tudatni, hogy lapunk november 1-e óta legjutányosabban árban vesz fel bármily alakban hirdetések; s ha kívántatik, a fogalmazásról is gondoskodik a „Kolozsvári Közlöny” kiadó-hivatala.**

— **Gizella főhercegnő nászünnepe**le apr. 20. tartatik meg. 17-n lesz a népünnp 18-án diszeloadás az udvari opera színházban, 19-én udvari concert a Redoutba, 20-án esküvő az augustinusok templomában, azután kórkocsizás a városban és 21-én elutazás Münchenbe.

— **A Gizella főhercegnőnek** Pestváros részéről ányujtandó nászajándék tárgyában a kiküldött bizottság abban állapodott meg, hogy az egy album legyen 12 vizfestményvel, melyek tárgya, s a melyekkel megbizandó művészek a következők lennének: 1.) Történelmi festmény szent-István s neje Gizella életéből. Székelytől. 2.) Budapest madártárlatból, Ligetytől. 3.) Budaváraz, „Angol királynő” szálloda körül felvéve, Libay vagy Heinrichtől. 4.) A lánzhid

előtti Ferencz József tőr, Skalnitzky építész től. 5.) Részlet a Margitszigetről, Rauscher és Greguss tanárok által. 6.) Városligeti részlet, Ligeti től. 7.) Gödöllői kastély eskert. Telep vagy Brodskytól. 8.) A főhercegnőnek valamely kedvezőtartózkodási helye a budai hegyekben vagy Gödöllő környékén. 9.) Azon terem rajza, melyben ő fensége eljegyzése történt, Barabás vagy Telepytől. 10.) A király és királyasszony jelenlétében megtartott rokokó avadást, ugynevezett kill vagy meet jelenete Zichy, Lotz vagy Jankotól. 11.) Jelképes ábrák Thán-tól. Az album költése zománcz, arany és ezüstműves munkákkal s kisebb drága kövekkel fog gazdagon díszített.

Az erdélyi egyesült takarékpénztár részvényeire kihirdetett aláírás csak 6-dikán kezdődik; a jelentkezések azonban már is oly nagy számmal érkeznek, írja Pestről, hogy a legfényesebb siker várható. A papír szoliditásának nem lehet jobb bizonyossága, mint az, hogy az első hazai pesti takarékpénztár, mely a papíra az aláírásokat elfogadja, annál mintegy „keresztapa” tisztet telejst, s a magyar alkuszbank az alapítókól átvette az összes részvényeket.

Diszes temetés. Schütz József városunk tiszteletre méltó agg polgára tegnap d. u. 4 órakor helyeztetett örök nyugalomra. Temetése, daczára a nagy esőnek, mely később az indulás pillanatában megszünt ugyan, ép oly népes, mint diszes volt. A megboldogult hült tetemeit Fogarassy Mihály erdélyi püspök ő excellenciája szentelte be Lőnhart Ferencz apát-plebános ő nagyméltósága és őt. Pakó J. monostori plebános ő urak segédlete mellett végezvén a szomorú gyászszertartást. Valamennyi kath. egyház harangjainak zugása mellett indult el a szomorú menet, élén a helybeli róm. kath. gymnasium ifjusága, utánna a szabó cseh fátvolyozott zászlóval s égő vastag gyertyákkal, a zászló után egy szabó mester vitte szép fehér párnán a megboldogult érdemrendjeit. A koporsót négy lovas gyászkocsi vitte, ezt számtalan kocsi kísérte és tömérdek nép. A megboldogult rokoni, baráti, ismerősei mellett a városi tanácsot s más testületek férfait is ott láttuk. — Nyugodjék békében városunk e derék polgára!

Szép és korszerű alapítványt tett Nádasdy Lipót gr. főispánjának 40-ik évfordulójának alkalmából Komárom megye részére, 20 ezer forintot ajánlván fel a gazdaság vándortanítására. Megyeszerte községről községre csak tudományilag képzett tanárok fogják terjeszteni a modern gazdaság ismereteit. Felhívja alapító a megyei áldozatkészséget is csatlakozásra az általa adott példához s ha az alapítvány ily módon 40

TÁRCSA.

Dembinski tábornok emlékiratai. Az erők összpontosítása a döntő ütközetre.

Segédtszjeim ismétellen rákattak beszélni, hogy e kiadásokat a pénztár rovására számítsam fel, mire — ámbár fizetésem ezen és hasonló kiadások fedezésére, melyek főhadvezéri állásommal összefüggtek elegendő nem volt — még sem határozhattam el magamat. Kossuth az utóbbi napokban 10,000 frtot küldött hozzám oszt. bankjegyekben azon utasítással, hogy „magán használatra” fordítsam, de én ez összeget nem vettem igénybe, hanem más állami pénzekkel együtt a pénztári-könyvbe vezettem, anélkül, hogy Kossuthot ezen eljárásomról értesítettem volna, minthogy kezelési rendszeremmel nem akartam kérkedni.

Ha valaki előbb vagy utóbb számadásaimat megvizsgálja, önkényt beösmori, hogy ily tettek véghezvitelére nem személyes érdekek, pénz-avagy dicsvágy vezéreltek, hanem csak a lengyelek és magyarok jóléte iránti buzgalom és gondoskodásom.

26-án reggel Molnár őrnagy is — kit én Tisza-Füredről Debreczenbe küldöttem vala — visszaérkezett, kire igen kellemetlenül hatott azon megjegyzésem, hogy Kossuthnak megirtam, miszerint Görgeivel meg volnék elégedve s az egyenlenségek ki lennének egyenlítve; ő azt erősíté, hogy Kossuth igen fel van indulva Görgei ellen. Ugyanazon reggel Klapka ezredes következő jelentését vevém: hogy „Schlick tábornokot 25 lovassal szemmel tartja”, „Mit 25 lovassal” feleltem felindulva a jelentést hozó tisztnek. „Mondja meg ön az ezredesnek, hogy minden erejével iparkodjék Schlicket nyomni és a Pétervársár-Verpeléth közti völgyben feltartóztatni. A Pétervársár Verpeléth felé vezető ut keskeny meredek lejtők által határolt völgyön halad, Sirok falunál pedig egy mocsár fölötti gáton húzódik át — mely három fahidat volt áthidalva, melyek egykor leszakadván, Schlick előnyomulását megakadályozták.

Elvégre előtte csak a Bakta felé vezető szoros állott volna nyitva, mely azonban mint már említők, a derék Schulcz dandára és egy 6 fontos üteg által meg volt szállva.

A kápolnai csata 1849 Február 26-án és 27-én. Reggeli 10 órakor értesültem arról, hogy herceg Windischgrätz tábornagy tekintélyes erővel Arokszállásra bevonult, e hir reám nézve igen ked-

ezer forintra emelkedik, kamatja 2 körutazó tanár állandó ellátására elég lesz.

A kolozsvári lövölde felépítéséhez mint halljuk, nem sokára hozzá kezdenek. Terv szerint a Rózsalygátnál állítanak s a löpályát 2 öl magas fal korlátozná, úgy, hogy senkibe kárt ne tehessen. Mart. 6-án e tárgyban képviselői gyűlés tartatik a városház nagy termében.

A képviselők lakomája. Az első képviselői ebéd, melyre a ház tagjai, Somssich Pál ajánlata következtében minden párt különbség nélkül hivattak meg, hó 2-án tartatott a Hungáriában. Körülbelül száz képviselő volt jelen. A szélsőbal egyetlenegy tagja által sem volt képviselve. Főlköszöntés mindössze kettő volt. Radó köszöntötte fel Bittót, Somssich pedig a társadalmi egyetértésre emelt poharat. Többen is igyekeztek szólni, hanem „eláll”-tattak. — A lakomán jelen nem voltak a czelebritások közül: Deák Ferencz, br. Sennyey Pál, Ghyecz Kálmán és Tisza Kálmán.

Színházi hírek. Az általunk először említett e szinidény alatt lefolyó négy operai előadásra vonatkozólag, a következőket írhatjuk: eddigi megállapodás folytán az első operai előadás mart. 15-kére van kitűzve, melyben Gerecsné asszony és Stöger ur vesznek részt. Az előadandó darabok: „Norma”, „La traviata”, „Büvös vadász” és „Lucia”, mind négy még a régi jobb időkből kedves darabja a kolozsvári közönségnek. Egyébiránt a sorrend még megváltozhatik. Előre is örülünk az operai előadásoknak, az operaték nem tudták feledtetni a közönséggel az operai előadásokat.

Chromographiák. A köztelek az ipar és ethnographiai kiállításban három darab csodaszép színes fényképek látható. Koller, a híres beszercei fényképész készítette; az egyik toroczkói magyar parasztokat, a másik kolozsmegyeyi magyarokat s a harmadik egy szász párt ábrázol. A fényképezett férfiak deli legények, a nők ritka szépek s Kller a 15 éremmel kitüntetett fényképére — oly remek chromographiákat küldött, melyek megtekintését fényképészeink figyelmébe ajánljuk. Még 5 ily képet fog küldeni.

Zeng az ég. Tegnap dörgött, villámlott, a tavasz megérkezett hirdetője. Az idén csakugyan megette a farkas a telet Erdélyben.

Országos zenészet tanács. A közoktatásügyi miniszteriumban legközelebb befejezték azon munkálatokat, melyek az országos zenészet tanács szervezését és felállítását illetik. Az ide vonatkozó szabályzat elveire nézve egészen azonos a képzőművészeti tanács szabályzatával s az új intézménynek a zene terén körülbelül olyan ha-

vező volt, minthogy az ellenség támadását jelzé s tudtam azt is, hogy Debreczen veszélyen kívül áll.

Lövinger századossal egy magán szobába vonultam s a következő dispositiókat dictáltam: Damjanits s nak azon parancsot adám, hogy Cibakházáról előre nyomulva támadja meg Szolnokot; Vécsey tábornokot oda utasítam, hogy Damjanitschot minden erejével támogassa; Répasi-nak pedig meghagyám, hogy egy erős lovas osztálylyal Szerencs felé vonuljon és szélteben híresztelje, hogy ő előcsapatomat képezi és én 40,000 emberrel Kassa felé tartok.

E eselt Jablonovsky tábornok iránti elővigyázatból tettem, ki Duklán át Galicziából könnyen nyerhetett volna segílyt, s így Debreczen megámadását Tokaj felől megkísérelhetette volna.

A helyzet megnyugtató volt, mert Schlick a Windischgrätz főhaderejével való egyesülhetés reménye nélkül úgy annyira a hegyek közé vala szorítva, hogy csak a tőle jobbra fekvő helységek megkerülése és egy Hatvan felől történhető áthatolás állott volna tehetségében, mire azonban legalább két napi hadmenet kívántatott.

Ugyanekkor egy kémlő őjrátatnak azon jelentését vevém, hogy Schlick Pétervársárt már oda-hagyta. Később e jelentés igaztalannak bizonyult be, ámbár azt valószínűnek kelle tartanom, minthogy néhány lakhelyüket titkon elhagyó pétervársári lakostól értesültem, hogy a császári csapatok élelem hiányában szenvednek s köztük ragályos betegség tört ki.

A mily nyugodt voltam általában, épp oly annyira aggasztott azon gondolat: hogy miként fog-nak a még nem eléggé harcdezt magyar csapatok a császári-királyi ezredekkel, melyek mintegy zömét képezik Windischgrätz seregének — szembe-szállani.

Ez iránt Görgeivel értekeztem, ki délelőtti 11 órakor — reggeli 7 óra helyett, a mint kértem volt — megérkezett.

Keltem egy szobába zárkoztunk s hozzá e kérdést intéztem: Tábornok ur, én a magyar csapatokat eléggé még nem ismerem; a tábornagy közelg, a döntő ütközet küszöbén állunk, számíthat-e ön csapatai vitéségére és kitartására.

Excellenciád világos kérdésére világosan felelek, mondá Görgei. A magyar csapatok vitéségére és kitartására éppen nem számítson ön semmit.

Egy erdő vagy falu megostromlásánál bátrak, de ha az első roham nem sikerül, a sorokat nem bírják a tiszték összetartani, ép oly kevésbé várható,

táskórt nyújt, mint melyet a képzőművészeti tanács a képzőművészek körül gyakorol. — Ezenkívül a közoktatásügyi miniszterium külön építő bizottságot is akar magának alakítani, hogy az ügykörében szükséges építkezések terveit kebelbeli szakemberekkel készíthesse s kivitelüket saját közgeivel végeztethesse.

Regényes rabló-historia. A „Drau” című lap következő történetet mond el, melyről Eszéken pár nap óta sokat beszélnek: A szotini pap (Szerémségben) e napokban Vukovarról haza menvén utközben kocsjára egy dsidást vett föl, kit két lóval valahová küldtet volt, de ki a küldetését arra használta, hogy lerészegedett, minek folytán az utszelen elaludt. A pap haza érkeve, a katonát az istállóba fektette le és táskáját magával vitte a szobába. Miután a katona mámorát kialudta, a kocsiástól tudta meg, mikép jutott e helyre. Már sötét volt és a dsidás Klemenczre készült, azért a papot kereste föl, hogy táskáját átvegye. Alig ért azonban a szobába vezető üvegajtóhoz, midőn a papot a földön látta, két ember pedig pisztolylyal fenyegette őt. A dsidás rögtön elővette karabélyát, egymásután két rablót lelőt, mire a harmadik pisztolylyal neki rontott, de a katonának volt még ideje kardot rántani, és harmadik rablót összevagdálni. — Szép hős tett! ha igaz; de a történet vége még csodálatosabb. Ugyanis azt beszélük, hogy a rablók egyike egy közeli falu jegyzője, a másik kettő pedig odaváló jómódu gazda volt.

Két sajtó szerű hangszer. De Bagigne abbé XI. Lajos parancsára egy macska zongorát és disznóorgonát készített. A macskák kis tartályokban helyeztetek el, melyekből csak a farkok látszóttak ki. A macska farkok szorító fűcskák közé tétettek, melyek a billentyűkkel összekötésben állottak. Mihelyt a billentyűket megütötték szörnyen ordítottak a macskák. Képzhetni, mily nehéz volt egy hangsort kihuzni. Töméletlen számú macskák próbát nyogvotak, míg a klauviatura bizonyos sorrendben a legkisebb macskától a leg-erősebb kanduig betöltetett. Valóságos ördög hangverseny volt ez: de a czél eléretett, mert a hallgatók, kik felé a macskák arccal fordultak, majd megpukkadtak nevetükben. Hasonló volt a disznóorgona, melynél a sertések hosszú ösztökével megszurattak, hogy bájtjeljes ordításukkal gyönyörködtesék a barbárizlésű hallgatókat.

Ósrégi város. Nizzát a phöniciák a keresztény idősámítás előtt 600 évvel építették; Strabó Itali a második városának nevezi, a római hadi hajók a püni háborukban innen vonultak ki; Claudius alatt hirdettetett az evangelium; 261-ben püspököt nyert; 1388-tól a savoyai gróf birtokához tartozik.

hogy ez emberek nyíltéren a szuronytámadást vagy ágyutüzet nyugodtan kiállanak.

Megfogható okból Görgei e nyilatkozatát kedvetlenül fogadtam és hihetetlennek tartottam.

De ő így folytató: „Ha nekem nem akar hitelt adni, kérdezze meg csak Bayer ezredet, ki eléggé megbízható és szigorú igazságszerető ember s ugyanezt fogja tőle is hallani.” Megkérdeztem s Görgei tábornok főkőke ép ez értelemben nyilatkozott.

Jóllehet, hogy a hallottak nem hatottak reám kedvezőleg, de reményemet nem vesztettem el, hanem erős bizalmat helyeztem a rendelkezésem alatt álló csapatok túlyomó számába s azon tér előnyösségébe, melyet a csapatok megszállva tartottak.

E helyütt szükségesnek látom azon helyeket és állásokat vázolni, melyeket az egyes hadtestek elfoglaltak.

Schulcz dandarával Baktánál állott s egy-szersmind a Pétervársárról Egerbe vezető utszorosot megszállva tartá s az utóbbi helyet ez oldalról minden meglepetés ellen biztosítván.

Klapka a 5000 emberrel és 28 ágyuval Verpelében foglalt állást, csapatainak száma, nevezetesen pedig a posztio maga képesíték arra, hogy Schlick hadtestének egyesülését a császári főerővel megakadályozza.

Pöltenberg 4000 emberrel és 16 ágyuval Döbrőt tartá kézben, előőrsei Gyöngyös irányában voltak felállítva.

Ehez csatlakozott Máriaissi 4500 emberrel és 16 ágyuval Kápolnán.

Aulich Káln, Szekulics osztályával együtt 7900 ember és 27 ágyu fölött rendelkezett.

Végül Guyon és Kmetty osztályai utban valának felénk, kikre a kerecsendi magaslatok megszállását bízam.

A felállított sorok arcvonala nagyobbára a Tarnapatak mocsáros partjai által volt fődve. A császáriak mozdulatairól, minden perczen újabb és újabb tudósítások érkeztek.

Igy, a többek közt megkaptam eredetiben a Hatvan tanácsához intézett parancsot, mely szerint 10 ezer kenyér és hus részlet ugyan e napra, a következő 24 órára pedig 40 ezer volna szolgáltatandó.

Egy más kém pedig a múlt este a tábornagy vezetője alatt Arokszállásra bevonult legénység számát 14 ezerre tette stb.

A bejelentett cs. ezredek neveiből meggyőződtem, hogy ugyanazon csapatok voltak azok,

— **A világtárlat ideje** alatt majd minden államnak lesz saját nyelvű kiállítás közlönye; csak magyar vállalkozó nem akadt még, holott magában Bécsben 60 ezer lakik.

— **Eva sirja.** Dschiddah város közelében fekvő Medina kapuja előtt volna Éva sirja a körül lakók hiedelme szerint. Mutogatók azt a helyet, a hol Éva asszony nyugodnék.

— **Uj találmány a távirászat terén.** Preece W. mérnök azon találmányával mely szerint egy sodrnyból két ellenkező irányból ugyanegy időben sürgönyözni lehetséges, az angolok London és Penzanz közt (300 angol mfl. távolság) kísérletet tettek, mely s legjobb eredményre vezetett. A temesvári lap e találmánzra vonatkozólag megjegyzi, hogy ez nem új, minthogy ezelelőtt két évvel Pesten székelő Kozmata fényképezésnek sikerült ugyanezt fölfedeznie ki találmányát hazafiságból a magyar kormányknak átengedte s némely állomáson már gyakorlában is van.

— **A pesti uj posta és távirda épület** udvara, mely 260 négyszög öl területen áll, s üveggel lesz tetőzve. E czélból Skalnitzki építész terve szerint a Szekliok-féle vasöntődeben csinos vasszerkezetet készitettek, melynek teherképességét ma tették próbára. Megjelentek a városi középítészeti bizottság tagjai és több szakértő. A tetőzet vasváza 400 mázsa súlyt akasztottak, s ez a nagy teher csupán 2 vonal súlyedést okozott. A szerkezet tehát jónak bizonyult.

— **A párisi farsang** vig tombolás s örömjaj közt ért véget. A híres „mardis gras” a farsang záradéka csak oly lázba hozta a párisi népet, mint régen. Fenékg úriték az élvezet poharát. Iskolák, boltok zárva, vendéglők, brasseriek tárva néztek. Az utolsó farsangi napok tele voltak zajos bálokkal a „Casino”-ban, „Valentino”-ban sat., hol az angolok tanulmányozák a párisi erkölcsöket s a valódi könnyelműséget. Legkülönbek valának most is a hagyományos operabálok, mindig szombat napokon.

— **Havasi óriás sas.** A patschitzi uradalomban mult hó 9-én egy havasi sas lőttek. Kiterjesztett szárnyainak hosszúsága 8 láb. Kitérve a ratschitzi kastély vadásztermének egyik díszét fogja képezni.

— **A négy főlem áldozata.** Egy porosz faluban 4 testvér közül egyik fűzben égett el, a másik vízbe fullt, a harmadik földbeomlásnak lett áldozata, míg a negyedik felakasztotta magát, tehát a levegőben halt el.

— **Egy szemüveges ló.** London utcáin szemüveges lovat enete látni rövid látó lett s így segitettek rajta.

melyek eddig Szolnok, Abony és Czeglén kézszen állottak, és hogy a tábornagy Szolnokon alig 4000 embert hagyhatott; minthogy pedig Damjanitsch 7000 ember felett parancsnokolt s Vécsey őt támogatta, bizton számíthattam a Szolnok felőli támadás sikerére.

Minden arra mutatott, hogy két nap eltelte előtt komoly ütközetre nem kerül a dolog. Bátran azt hihettem, hogy Windischgrätz csak Schlickel egyesülvé kezdik meg a támadást. Ugy is történt volna, ha alvezérem időelőtt nem tesznek kísérletet ütközetet kezdeni saját öklükre.

Kossuth feleleto vagy meghívásom viszonzása előtt nem távoztam Egerből.

A délelőttet arra használtam, hogy Szemerével, Torkosanyival és Görgey hadtestének intendánsával a hadsereg ellátásáról és az érkező csapatok tova szállításáról intézkedjem.

Egy órakor ebédhez ültünk. Aligkezdőnk étkezni, midőn egy egri polgár hozzám jöven azt sugá, hogy ágyudörgéseket lehet hallani. Nem adtam hitelt neki, sőt arra utasítam, jobban figyeljen s győződjék meg arról, hogy csalódik.

Rögtön ezután egy másik érkezett, ki oly fennhangon ismétlé e jelentést, hogy a jelenlevők mindnyájan meghallották, a mint pedig hozzá tette, hogy az ágyu dörgés Pétervársár irányából halszik, ezt én is inkább valószínűnek tartám, minthogy föltételezhettem azt, miszerint Schlick megkísérlé a siroki utszorosnál áttörni.

Erre a város közelében fekvő magaslatra siettem, hogy a dolgok állására nézt magamat személyesen tájékoztassam; oda érkeve úgy tetszett, mintha az ágyudörgés Kápolna irányából hatna; de más rész alig gondolhattam arra, hogy e napon csapataim amott az ellenel összetalálkozzanak. Kápolna Arokszállástól egy két napi járás volt, az idő pedig délután 1 óra. Kezdetben a hegyes tájék viszhangja által előidézett csalódásnak tulajdonítam az egészet, de a mint a tüzelés egyre hatályosabb lett, kénytelen voltam ebbeli hiedelmemmel felhagyni.

Rögtön arra gondoltam, hogyan juthassak minél gyorsabban a harcztérre. Görgeivel és Bayerrel tehát egy szekérbe ültünk, mely elé azonban oly rosz lovakat fogtak volt, hogy kénytelen valék másokat hozatni, a mi elutasításunkat ismét akadályozta. Egy huszár vezette lovatam utánunk.

(Folyt. köv.)

— **A kihaltak vélt Moa (dinomis)** nagyságra a struccot felül haladó madár nyomaira találtak Otágó vidékén.

— **A legyek**, mint a himlő terjesztői. Kleczinsky bécsi tanár úgy találta, hogy a legyek képesek lehetnek a himlőt terjesztetni. Tehát a tojólakodó laktársaink nemcsak alkalmatlanok, hanem veszedelmek is lehetnek és pusztításokra kétszeres gond fordítandó.

— **Gazdag halászat.** A francia partokon Penmarae közelében a halászok mult szerdán mintegy 50 ezer rózsahallal (mnet) szállottak partra, mi oly csodás eredmény, a minő évek során nem fordult elő. A halászok mindjárt ott a parton eladták zsákmányukat 3000 frankon.

— **Ritka nagy család.** Debreczenben van egy tépei nő, e 82 éves özvegy nőt „édesanyám“-nak 16-on, „nagyanyám“-nak 103-an nevezik, ezek közül unoka 65, dédunoka 38, és így összesen ezen özvegy nő, ki jelenleg egyik debreczeni fiánál lakik, 120 tagból álló család feje.

— **Ósi szokás.** Egy kis helység a Zürichi tó közelében még most is tartja ősi szokásait. Szegényére válnék ott a nőnek, ha a férj a házasság tartama alatt ruhát csináltatna. A nő mennyasszonyi ajándékba annyi ruhát kap, hogy ha száz évig élne is beérné azzal.

— **Rettegjétek férfiak.** Észak-amerikában egy oly tánczoló gépet találtak fel, melynek alkalmazása esetében a nők a tánczosokat nélkülözhetik. A gépek csinosan vannak felöltöztetve, könnyedén mozognak és annyi kellemes dologról csevegnek. A tánczosnők ujjungva fogadták e találmányt s a férfiaknak egyéb teendőjük nem marad, mint lorgnettozni.

— **Uj romboló eszköz.** Jouglet francia mérnök új romboló anyagot talált fel, melynek összeállítása még a találó titka. Tűzben nehezen gyul meg és a legerősebb ütésnek vagy nyomásnak is ellent áll, de ha savval jön érintkezésbe, lőkö ereje a nitro-glycerint tiszter, a löport 300-szor haladja meg.

— **Vér átöntés.** Nem rég Nápolyban dr. Albini egy vérszegénységben szenvedő és mármár haldokló fiatal nőt azáltal mentett meg, hogy ereibe idegen vért öntött át. — Akkor azt írták, hogy a vér átöntéssel (transfusio sanguinis) ez az első kísérlet. — Azóta azonban felszólaltak a francia lapok, hogy dr. Savy Forcalquierben 1829 ben hasonló műtéttel megmentett egy nőbeteg, kinél az érvezés is megszünt már, és életben tarthatása iránt többé senkinek sem volt reménye. A vért a betegnek ily önként ajánlkozó barátja ereiből vette. A beteg már néhány pillanat mulva életjelet adott, beszélt s kellemes meleget érzett a karban, melybe a vér beocsátatott. A javulás gyorsan előhaladt. E nő most is életben van, dacára annak, hogy életkörülményei olyanok, miszerint erejét nem lehet kimélnie. Jelenleg 80 éves. Dr. Savy szintén még életben van.

— **Kopernikus emléke Rómában** Kopernikusnak, mint a római egyetem hajdani tanárának febr. 19-én emlékkövet emeltek, melynek felirata a következő: Nic. Copernico — Quod Astrorum Circuitum Legesque — Dum Divinitus Meditatur — Veterum Dissipatur Errores — Mathematicam in hoc Archigymnasio Tradidit — Coelique Rationem Deficiente Luna — Anno MD Speculatus — Romanae Sapientiae Decus Maximum — Astronomorum Maximus Pepererint — Quadragesimo Natali Die — Doctores et Alumni — Honores deferunt Monumentum — XI Kal. Mart. 1873.

— **Az öldöklő fegyverek hatásáról.** Touffret francia tüzérvényes érdekes kimutatásokat tett közzé az olasz, amerikai, daniai, csahországi és a közelebbi francia-német háborúk tapasztalatai után. E szerint az említett háborúk alatt kapott sebek 80 százaléka puská, 18 százaléka ágyú és 2 százaléka kard vagy szurony által okozottak. A poroszok az osztrák háboruban legalább 2 millió töltényt lőttek el, hogy haroképtelenné tegyék a 30,000 főnyi osztrák-szász sereget. A francia-porosz háboruban francia részről szenvedett 100,000 főnyi veszteségből 70 százaléka puská, 25 százalékot ágyú és kard okozott. A gyalogság tehát a legártalmasabb az ujkori hadművelésben, de egyszerűsége ez szenved legjobbat.

— **Küzdelem egy párducezal.** Algiriből írják egy francia lapnak: Január 2-án egy fiatal francia, Mr. Turdon, vadkanvadászatra volt a déli vidéken. Vele voltak a benszülőttek közül Abdallah ben Sidurk és Abdallah al Meyur. Az erdő sűrűjében egyszerre kutyájuk hevesen csaholni kezdett egy bokor előtt; Turdon és az egyik arab vigyázva közeledtek, s mint a galyakat szévtönták, a fekhelyen 5 párducezolyköt pillantottak meg, a nélkül, hogy a veszedelmre gondoltak volna, melynek magokat kiteszik hármat az állatok közül gyorsan megfojtották már, midőn borzasztó ordítást halottak; a nősténypárducz jött rohanva és iszonyu dühvel, hogy kölykeit megmentse. Abdallah ben Sidurk — ki először pillantotta meg őt, — két lövést tett reá, de kezei remegvén, a golyók csak megsebesítették a dühös fenevadat, mely most egy ugrással rajta termett, a földre ütötte s

a szerencsétlen arabot élével és körmeivel marcangolta. A vér látása még inkább felingerelte, s folytonos ordítás közt tépte őt. Szerencsére a francia egy percze sem veszté el lélekjelenlétét, hanem revolverét előrántva, egymásután három lövést tett a párducz fejére, melyek egyike holtan teríté le azt. Az arab borzasztóan szétéptve feküdt a földön, bal karja eltörve, s testén három mély sebbel, fejbőre is majd teljesen lenyuzva. Életbe maradásához kevés a remény.

A „Kol. Közlöny“ eredeti távsürgönye.

Feladatott Pesten marc. 5-én d. e. 11 óra — p. Érk. Kolozsvárra marc 5-én 11 ó. d. e. 55 p.

A ház mai ülésében Macellariu levelét lemondásnak tekintvén az elnökséget új választás elrendelésére utasította.

A deákpart körében a delegatusok megválasztását, illetőleg az a megállapodás, hogy ellenzékiek is fognak választatni.

A kolozsvári lóversenyek sorozata az 1873-ik évre.

(Vége.)

Második nap: vasárnap, september 28-án.

I. Ivadékversen. 1869-ben elletett lovak számára. Távság 1 1/2 mértföld. Teher 110 font, kanca és herlité 3 fontal, félverre még 5 fontal kevesebb. Tét 10 arany, fuss vagy fizess, nincs csikó nincs tétel. Indítványozó Tisza László. Elzárva 12 nevezéssel.

II. Erdélyi díj. Minden Erdélyben elletett és felnevelt félver ló számára. Távság 3 mértföld. Teher 3 évesre 104, 4 évesre 125, 5 évesre és idősbre 130 font, ménre 3 fontal, egy 500 frtos díj nyertesére 5, két ily vagy egy nagyobb díj nyertesére 8 fontal több. Tét 100 frt, fele bánat. Tét- és bánatösszeg fele a 2-ik lóé. Nevezés július 30 déli 12 óráig.

III. Gátverseny. Futhat minden Erdélyben elletett és felnevelt ló. Távság 2 1/3 mértföld 9 négy láb magas gáttal. Teher 3 évesre 120, 4 évesre 138, 5 évesre és idősbre 143 font, ménre 3 fontal, teliverre 7 fontal több. Lóra, mely gátvagy akadályversenybe még nem indult, 5 fontal kevesebb. Üzleti lovar 7 fontal többet. Tét 25 frt, fuss v. fizess. Nevezés július 30-ka déli 12 óráig.

IV. Egyleti díj 50 arany. Futhat minden magyarhoni ló. Távság 2 mértf. Teher 3 évesre 100, 4 évesre 118, 5 évesre s idősbre 123 font, ménre 3 fontal, teliverre 7 fontal több. 50 aranyos díj nyertesére 6, két ily vagy egy ennél nagyobb díj nyertesére 10 fontal több. Erdélyen kívül nevelt lovakra 10 fontal több. Tét 10 arany, fele bánat. Nevezés július 30-ka, déli 12 óráig.

V. Államdíj 500 db arany. Minden mén és kanca számára, mely magyar-osztrák birodalmi, vagy németországi állam lakós jó hizemű tulajdona. Táv. 3 mértf. Teher 3 évesre 104, 4 évesre 125, 5 évesre 133, 6 évesre és idősbre 136 font, ménre 3 fontal több. Egy 3000 frt értékű verseny nyertesére 6, két ily vagy egy 5000 frt értékű díj nyertesére 10 fontal több. Angol és francia lóra külön 17 fontal több. Tét 200 frt, fele bánat, egy hóval a verseny előtt bejelentve 40 frt. Tét- és bánatösszeg fele a 2-ik lóé. Nevezés jul. 20-ka déli 12 óráig.

VI. Vigaszverseny. (Handicap.) Kötelező minden lóra, mely ez évben a kolozsvári versenyekre nevezve volt; futhat csak oly ló, mely ez évben pályán nyertes nem volt. A paripaversenyre nevezett és futott lovakra e díj feltételei nem kötelezők. Távság 1 mértföld. Tét 50 frt, bánat 30 frt, september 5-ig jelenve 20 frt, nyeresé által kizárva 20 frt. A terhek augusztus 20-án a »Vadász és verseny lap“-ban közzétételnek.

Megjegyzések.

1. Bármely versenyre csak egyleti részvényes nevezhet lovat, s ilyen is csak: ki bona fide nevezni látvát.

2. Részvényes sem idomár, sem üzleti lovar nem lehet.

3. Minden nyereményből 5% az egyleti pénztár javára levonatik.

4. Minden pályázó lótól annyiszor, a hány-szor indul, 5 frt indulási pénz és 5 frt gyeppenz az egyleti pénztárba fizetendő.

5. Tehergységül a vámfont szolgál, távság pedig az angol mértföld.

6. A bejelentéseknek a díj külön megnevezésével, a lovar színeivel, a ló szarmazásával, a terhek pontos kiszámításával kell az egyleti titkárhoz intézett bérmentes levelekben történni.

7. Csak levél vagy távirattal tett nevezés érvényes, mely nem később, mint a kitűzött napon és időben kell, hogy a titkárhoz megjőjön.

8. Valamennyi tét- és bánatösszeg a versenyek előtti este 6 óráig a titkárságnál befizeten-

dők, ellenkező esetben oly lovak, melyekért a tételek említett ideig be nem fizetettek, pályázásra nem eresztetnek.

9. Mindennemű tudakozódás, bejelentés és nevezés ily czim alatt: „Versenykötet“ Bartha Lajoshoz Kolozsvárra, Iőter 2-ik sz. bérmentesen intézendők.

A lovar-egylet megbízásából
Bartha Lajos,
egyleti titkár.

Közgazdaság. Talajmivélés.

Trágya.

Trágyázással czélunk, hogy egyrészt a terményekkel elvont ásványi anyagokat a talajnak visszaadjuk, s a növények tökéletes kifejlődés a szükséges légenyennyiséget gyarapítsuk, másrészt hogy a mérz talajban levő ásványi anyagok el-mállási tevékenységét növeljük.

Hogy ezen feladatunknak teljesen eleget tehessünk, szükséges a gazdaság körében található minden állati ürülék, állati és növényi anyagok, s ásványi termékek igénybevételéhez folyamodnunk. Ezeknek felhasználása után — szem előtt tartva ezeknek helyes kezelését s alkalmazását — szabad csak a pénzen vett koncentráltabb trágyaszerekhez folyamodnunk, minők: a csontliszt, guano, poudrette, olajpogácsa stb s csak akkor, és ott, hol ezeknek költséges alkalmazása mellett is megkapja a gazda alap-és üzleti tökéletének illő kamatját s faradságának méltányos jutalmát, mi nagyon természetes, hogy csak az előbbre haladt gazdasági viszonyok közt érhető el.

A helyzet urának kell tehát a gazdának lenni e tekintetben is, ha mind jelenre, mind jövőre biztosítani akarja alapökéjét. A trágyák közt méltan tehető az első helyre az

Istállói trágya.

A mezei gazdaság körében mindenütt található, s belterjesebb gazdaság folytatásnál a nyári istállózás mellett kiválólag nagy mennyiségben. Nem csak könnyű — s így első hozzájárulásától áll e helyen, hanem közvetlen és közvetett hatásait is. Közvetlenül hat növénytapláló alkreszei által; közvetve pedig a talaj természeti tulajdonságainak kedvezőbb irányban való megváltoztatása által, t. i. a talajnak szelidebb, porhanyóbb állapotát idézi elő, mind a légköri lecsapódásokra, mind a gyökerek könnyebb terjeszkedhetése tekintetéből, miáltal a táp felvétele könnyítettik.

Az a g a g f ö l d az istállói trágya alkalmazása által vesztí a tenyészett hátrányára szolgáló túlkötöttséget s porhanyóbb lesz, miáltal a gyökerek szabadon terjeszkedhetnek, a levegő inkább behatolhat; nedves időben ment lesz az eliszapolástól emelkedett víznyelő képessége által; nagy szárazság alkalmával pedig az altalajból hajcsövességi működése következtében vizet szív fel s az el-mállást és korhadást gyorsítja.

A száraz, laza homok- és mészföld kötöttebbé válik, s így apróbb likacsai következtében a vizet nem párologtatja el oly gyorsan, stb. A felesleges televényitől is óvakodnunk kell, mert ez ártalmas.

Az istállói trágyát szarvasmarha, juh, ló és sertésektől nyerjük. Azonban az ezektől nyert trágyák minőségökre s így hatásukra nézt különbözőnek egymástól a takarmány minősége — az értékesítés módja — és az állatok által felvett vízmennyiség szerint. Lássuk hát rendre.

1. A szarvasmarha trágya. A szarvasmarha a felvett takarmányt jól elaprózza, s meg lehetösen értékesíti is. Trágyája a nagymennyiségű vízfelvétele által nagyon, hig s ezért sok almot igényel, mi természetes, hogy a trágyamennyiséget szaporítja. A fejős tehén 4 font vizet vesz fel egy font száraztakarmányra, mi 6 fontra is felmehet, a moslékozás-, répaéltetés és zöldtakarmányozás mellett. Ennek 1/3 részét — mondhatni — a tejtermelés, kilégzés és borkigőzlés veszi igénybe. A nevendék marha és a felnőtök már kevesebbet vesz fel, pl. 3—4 fontot, s ennek 1/6 1/5 része nem megy át az ürülékbe. Így könnyen átlathatjuk, hogy a tehénganáj miért higabb és gyöngébb minőségű.

Ezen nagy mennyiségű víztartalom következtében a szarvasmarhatrágya hideg természetű s későre erjed: mert minden erjedésnél 3 tényező közreműködése szükséges, t. i. levegő bizonyos fokú melegség és nedvesség, de itt a nagy víztartalom miatt az egyik tényező, a kellő fokú melegség hiányzik s ezért az erjedés is korlátozott. Másfelől pedig e trágyanem tartalmaz nyálkás és gyanta anyagokat, mik az apró részecskékből álló anyagok szilárdan összetartják, s mintegy külső burokkal védik a levegő behatolása ellen. Innen van, hogy évek mulva is láthatni a szántóföldeken — mondhatni félig megszennenedett — trágyadarakokat.

(Folyt. köv.)

Csete Gáörgy.

Nemzeti színház.

Kedden, márczius 4-én „Kukli-prédikációk“, vigj. 1 lev. Irta Moser. Először kerülvén színre, rövid ismertetést adunk róla.

Feles Mihály kereskedő (Kovács Gy.) azon zaklatott férjek egyike, ki nejétől (Boér Emma), ki mód nélkül szaporítja a szót, sokat gyötörtetik. Móka Bogdán tőkepenész (Mátrai), szintoly perlekedő, czivodó nővel (Körösiné) bír, mint Feles, összetalálkoznak ketten, s végül felfedezik egymásnak, hogy ők milyen Kukli-prédikációs nővel bírnak.

Ugyanezokor Gyöngyös Márton ügyvéd (Szentgyörgyi) lép hozzájuk, ki elmondja nekik, hogy ő nejevel épen ellenkezőleg van. Ő czivódik, perlekedik vele szüntelen, sőt akárhányszor össze is szidja, stb. neje pedig mindenre hallgat. Gyöngyös egyuttal azon tanácsot adja, a kin-zott férjeknek, hogy tegyenek ugy nejeikkel, mint ő tesz, az övével, s a hatás utóbb bizonyára nem marad el. A két áldozat megkísérti ezt, de nagy csetepaté támad ebből (a színlakati mögött,) sőt Móka barátunktól megtudjuk, hogy nejétől egy hatalmas pofont is kapott.

E közben egy levélre bukkan, mely a földön hever, a két szerencsétlen férj, mely levél szerelmi vallomást tartalmaz egy nőhöz. Ki e nő, kihez e levél intézve van? Ez a kérdés tárgya, melyből sok mulaságos részlet fejlik ki, míg végül megtudják, hogy a kitűnő systemával bíró Gyöngyös nejenek (Kendiné) szól a levél, aki olyan szelid, mint a bárány, a légynek sem vét, s mindig — hallgat.

Ez a darab rövid meséje, mely egy indoházban történik, s bizonyára igen elmés vigjáték ugy tárgya, — mint feldolgozására nézt, melyen mindvégig jól mulatott a közönség, annál is inkább: mert a szereplők megállták helyüket. Körösinét különösen ki kell emelnünk, ki nyílt jelenetben viharos tapsokat aratott

Ezt megelőzte a „Fecsegők“ című silány operette, melynek előadása igen gyöngén sikerült. Közönség nagy számmal volt.

Biasini gyorsutazási menetrendje 1873 márczius 10-től.

A magyar keleti vasut menetrendjét márczius 10-én megváltoztatván, következő menetrenddel indulnak

Kolozsvár és Felvincz között:

Kolozsvárról Tordára és Felvinczre indul naponként háromszor, reggeli 8, délután 4 és estvéli 7 órakor, a délutáni 4 órai menet Szeged, Segesvárt, Károlyfehérvárt és Aradot köti össze várakozás nélkül, az estvéli 7 órakor induló gyorskocsi a Marosvásárhelyre induló vonathoz csatlakozik várakozás nélkül.

Felvinczről Tordára és Kolozsvárra indul naponként kétszer, éjjeli 1 órakor a Marosvásárhely felől jövő utasokkal, és reggeli 5 és 6 órakor a Nagyszeben, Segesvár, Károlyfehérvárt és Arad felől jövő utasokkal, ezen 5 és 6 órai indulásra mindég két gyorskocsi fog Felvinczen lenni, úgy, hogy bármennyi utas jönne is a három irányból, a további szállításra bizonyosan számíthatanak.

Kolozsvárról Szamosujvárra és Deésre naponta kétszer, reggeli 8 és délután 3 órakor.

Deésről Szamosujvárra és Kolozsvárra naponta kétszer, reggeli 7 és délután 1 órakor.

Árszabály 30 font szabadpogdgyászszal: Kolozsvárról Tordáig vagy vissza 2 ft, tulsuly 2 kr; Kolozsvárról Felvinczig vagy vissza I-ső és közbelső Coupe 4 ft, hátulsó Coupe 3 ft 50 kr, tulsuly 4 kr. Kolozsvárról Szamosujvárig vagy vissza I. és közbelső Coupe 2 ft 40 kr, hátulsó Coupe 1 ft 80 kr, imperial 1 ft 70 kr, tulsuly 3 kr. Kolozsvárról Deézig I. és közbelső Coupe 3 ft 20, hátulsó Coupe 2 ft 70 kr, imperial 2 ft 50 kr, tulsuly 4 kr. A közbeeső kisebb állomások 40 krajczárjával mértföldenként számítottak, azon megjegyzéssel, hogy a megkezdett mtfld egészbe számítottatik.

Mint hogy a t. cz. utazó közönség kényelmére az intézet minden lehető kényelemről gondoskodik, reméli további partfogásaiat is megnyerhetni.

Kolozsvárról, márczius 3-án 1873.

Kibédi Biasini Domokos.
gyorsutazási tulajdonos és igazgató.

Nyilttér.

Bergher színháza.

Szellem és kísértet jelenetekkel Kedden 4-én és Szerdán mart. 5-én utolsó előadás az I. Cyclusban.

Csütörtökön mart. 6. az uj felállítás előké-születői miatt a színház zárva marad.

Pénteken márczius 7-én.
első előadás a II. Cyclusban.

Felelős szerkesztő Sándor János.

Pályázat.

A **Hidalmás** községében f. é. április 24-én megnyitandó állami elemi népiskolánál ideiglenesen rendszeresítendő **tanítói állomásra**, melyre 400 frt. évi fizetés, természetbeni lakás, és az iskola-kert hasznélvezete van összekötve, ezenel pályázat hirdettetik.

Tannyelv magyar.

A sajtóközleg irt, kellően felszerelt pályázó erkölcsi magaviseletét igazoló bizonyítvánnyal is ellátott folyamodványok a nagyméltóságú vallás és közoktatásügyi m. kir. ministeriumhoz czimezve, folyó évi **mártius hó 30-ig** a kolozs-dobokamegyei tankerület felügyelőségéhez Kolozsvárra küldendők. Az ezen határidőn túl érkező folyamodványok tekintetbe vétetni nem fognak.

Kelt Kolozsvárt, 1873 mártius 2-án.

A **kolozs-dobokamegyei tanfelügyelőség.**

Winkler János

kereskedésébe N.-Enyeden

megérkeztek a legbiztosabb **takarmány** és **kerti vetemény magvak**, melyeket jóságuknál fogva jótállás mellett ajánlani bátorkodik.

Nemkülönböztetve ajánlja jól ellátott

fűszer, festék, Norinbergi rövid áru és liszt kereskedését, szőni és kötni való pamutot és kész lenn fonalait.

Különösen figyelmezteti a t. cz. közönséget

jófajtaú kávéira 80, 84, 88 krajczáron.

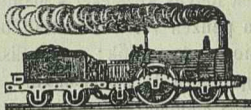
czukor 31, 32, 34 krajczáron.

Jó szebeni **nem amerikai hájszir**, fontja 42 krajczár.

742 1-3

736

M. keleti

vasút.

3-3

A magyar keleti vasút

maros-vásárhely — tövis — segesvári, kis-kapus — nagy-szebeni és tövis — gyulafehérvári vonalain f. é. **mártius 10-től** kezdve a 13., 14., 17., 18., 19 és 20. sz. vegyesvonatok közlekedése további intézkedésig beszüntettetik s a fent említett naptól kezdve csak a 3., 4., 7., 9. és 10. sz. gyorsított vegyes-vonatok fognak a részben megváltoztatott menetrend szerint naponként közlekedni.

A nagyváradi- kolozsvári vonal menetrende változatlanul meg marad.

A fentebbi vonatok Gyulafehérváron csatlakoznak az I. Erdélyi vasutnak Budapest felé és felől közlekedő 2. és 1. sz. személyvonataihoz.

A főigazgatóság.

Bármely állású egyéneknek egy ügynökség

könnyen elárulható cikkekre nézve és kedvező feltételek mellett, átadható. Ajánlatokat írásban **F. M. 24** jegy alatt, a lapok szerkesztőségéhez bérmentesen kérünk intézni. 739 2-3

738

4-4

ALÁÍRÁSI FELHÍVÁS

az

EGYESÜLT ERDÉLYI TAKARÉKPÉNZTÁR

7,500 darab részvényére.

Engedélyeztetett a magas m. kir. kereskedelmi-, ipar és földmívelési miniszterium 1873. évi január 17-ről kelt 639. sz. leiratával.

Részvénytőke: egy millió frt. o. é. 10,000 db. részvényben 100 frtjával,

melyekből azonban csak 7,500 db. bocsátatik nyilvános aláírás alá.

A társulat székhelye Kolozsvár.

Választmányi tagok.

Báró Bánffy Albert, nagybirtokos, a magyar földhitel-részvénytársaság választmányi tagja, a m. keleti vasút alelnöke stb. **elnök.**

Simon Elek, az ügyvédi egylet elnöke, — **alelnök.**

Wagner Frigyes, „Dietrich Sámuel“ cég főnöke, a kolozsvári takarékpénztár vál. tagja stb. **alelnök.**

Gróf Eszterházy Kálmán, Kolozsmegye főispánja stb.

Finály Henrik, tanár, a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara elnöke stb.

Gámán Zsigmond, — a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara titkára stb.

Haller Rezső, h. ügyvéd.

Hintz György, ágost. h. v. plébános, a kolozsv. gazdasági egyesület vál. tagja stb.

Korbuly Bogdán, a hitelbank és zálogkölcson-társulat igazgatója.

Korbuly Gergely, a kolozsvári takarékpénztár igazgatója.

Tauffer Ferencz, a kolozsvári segély-pénztár igazgatója.

Gróf Szapáry Géza, országgyűlési képviselő, a fővárosi közmunka-tanács alelnöke, a „Pesti bank“ elnöke stb.

Cséry Lajos, országgyűlési képviselő, a hazai pesti első takarékpénztár választmányi tagja, a „Pesti bank“ felügyelő-tanácsosa.

Brüll Miksa lovag, németalföldi főconsul, a hazai pesti első takarékpénztár választmányi tagja, nagykereskedő, „Munk Mór és társa“ cég üzlettársa stb.

Adler Dávid, bankár.

E vállalat czélja egy hatalmas, jelentékeny részvény-tőkével ellátott intézetet alakítani, — az alapszabályok 10. § szerint az **egész országban fiókokat** létesíteni s e módon egyrészt az alapszabályokban megjelölt üzletágokat életbe léptetni, másrészt pedig fiókjai felállítása által minél élénkebb kereskedelmi összeköttetést létesíteni az ország számos helyein.

A részvény-tőke az alapszabályok 3. § szerint — a **részvényesek elsőbbségi joga fentartása mellett** — még egyszer oly nagyra emelhető.

Kolozsvárt, mint az intézet székhelyén a vállalat alapítása — az egész országgrai fontos rendeltetése tekintetéből — osztatlan bizalommal üdvözöltetett és a választmányi testületbe az ország legtekintélyesebb polgárai léptek be.

Ezen körülmény, valamint az is, hogy az intézetnek, jelentékeny tőkéjével fiókjai üzlet tevékenységének és **már előre biztosított összeköttetései által több nagy intézettel a pesti pi- czon** terjedelmes hatásköre nyiland, jövedelmezőségének már előre is biztos keszességeül szolgál.

Vége jövedelmezőségének biztosítékául szolgál az is, hogy nemcsak a különféle hazai **takarékpénztárok részvényeinek értéke időről-időre folytonosan emelkedik**, de maga a helybeli hatáskörrel bíró erdélyi takarékpénztárok részvényei is annyira keresettek lettek, hogy azokat a kibocsátási névszerinti értéken jóval felül fizetik.

Tehenek, örüljétek!

Amerikában rövid idő alatt egy igen fontos megfigyeléssel fölfedezés történt, s nekem ottani összeköttetésemnél fogva sikerült a kiválóan nevezetes czikkből

a cs. kir. osztrák birodalom részére raktárt

kaphatni. Ez az

amerikai szabad. tehénfejő gép.

A következők előnyök minden fogalmat felülmúlnak:

1. E készülék használása fölöslegessé tesz minden emberi segínyt, s az odalátást oly egyszerű, hogy azt még gyermek is végrehajthatja.
2. Az öntője a tehénre jótékonyan hat, minak következtében ez a tejet utána bocsátja, s négy perc alatt az utolsó csopig meg van feje: míg ellenben a kézzel való fejés a tehénre nézve nagyon kényelmetlen, sőt sokszor károsnak is bizonyul, mert gyakran megtörténik, hogy a tehén a fejés alatt kirag vagy a tejet nem bocsátja, mi annak bizonyítéka, hogy az állat kollemben előrelépnek van kitéve.
3. Ha a tehén beteges vagy tögre dagadt, a gép nélkülözhetetlen, mert a kézzel való fejés csak fokozza a bajt, s ha nem fejtünk elvezet a tej.

E készülék rendkívül gyors elterjedése s a gazdaságok és manjorságtulajdonosok által — kik e gépet használják — kiállított számlán bizonyítékok már elég biztosítékot nyújtanak az eredményekért.

E gép a legfinomabb ezüstből van készítve,

ára pontos utasítással együtt 6 frt. 50 kr.

Kapható az egyedüli kőraktárban

Friedmann A.-nál,

Bécs, Praterstrasse Nr. 26.

Óvás. Rövid idő óta azt veszem észre, hogy más, nem igen ösmeretes czégek az én megszervezéseimet és hirdetésképeimet használják, hogy a t. cz. közönséget tév-utra vezessék. Ezen tehénfejő gép egyes egyedül és valódi — ezüstből — csak nálam kapható; minden más hirdetések utánzóttak, rosak és hamisak.

722 4-25

Eskoros rohamokat (Nyavalyatörés)

gyógyít levelezés útján a eskor szakorvosa **dr. O. Killisch, Berlin, Louisenstrasse 45.**

E pillanatban 1000-nél több beteg van kezelése alatt.

661 24-*

Választmányi tagok.

1. Az aláírás **1873 márc. 6., 7., 8.** napján történik.

2. Az aláírás ár 125 frt. o. é. részvényenként.

3. Az aláírás alkalmával 30 frt. fizetendő kezesség gyanánt készpénz, pénztárjegyek vagy értékpapírokban. (Utóbbiak 10%-el a napi árfolyam alatt.)

4. Netaláni tuljegyés esetében lehető arányos leszállítás történik.

5. Az aláírt részvények után esedékes darabok (a kezesség különbeni elvesztése mellett) további 25 frt. lefizetése mellett, megtörtént felszólítás után, azon helyen veendő át, hol az aláírás történt.

ALÁÍRÁSI HELYEK:

a) Magyarországon:

Pesten Hazai első takarékpénztár.

Pesti bank.

Arad Aradi kereskedelmi és iparbank.
Baja Bajai takarékpénztár.
Bonyhád Bonyhádi takarékpénztár.
Debreczen Debreczeni kereskedelmi- és iparbank.
Eperjes Eperjesi takarékpénztár.
Eszék Eszék-Alvárosi takarékpénztár.
Győr Győri takarékpénztár.
Hódmező-Vásárhely Hódmező-vásárhelyi takarékpénztár.
Kaposvár Somogy-kaposvári föld-, kereskedelmi és iparhitelársulat.
Kassa Kassai takarékpénztár.
Kecskemét Kecskeméti takarékpénztár-egyesület.
Köszeg Soproni leszámítoló-bank fiókja.
Miskolcz Miskolczi takarékpénztár.
Mohács Mohácsi
N.-Beckerek Torontáli takaré- és hitelbank.

N.-Várad Bihari kereskedelmi-, ipar és termény-hitelbank.
Nagyvárad Takarékpénztár.
N.-Kikinda Nagy-kikindai takarékpénztár.
Nyitra Nyitrai takarékpénztár.
Nyiregyháza Nyiregyházi takarékpénztár-egyesület.
Pécs Pécsi takarékpénztár.
Pozsony Nyugat-magyarországi leszámítoló- és hitelbank.
Edl Tivadar.
Szabadka Szabadkai takarékpénztár és népbank.
Székesfehérvár Székesfehérvári kereskedelmi-bank.
Szathmár Szathmári takarékpénztár-egylet.
Szeged Szegedi hitel és zálogintézet.
Soprony Sopronyi leszámítoló-bank.
Szolnok Külső-szolnokmegyei takarékpénztár.
Temesvár Eisenstädter S. és társa.
Ungvár Ungvári népbank.
Veszprém Veszpremi hitelintézet.
Zágráb Horvát leszámítoló-bank.
Zenta Zentai takarékpénztár.

b) Erdélyben:

Bánffy-Hnyad takarékpénztár.
Bethlen
Beszterce segélypénztár.
Brassó Első erdélyi bank.
Csik-Szereda segélypénztár.
Deés
Károlyfehérvár takarékpénztár.
Kolozsvár kolozsvári
Segélypénztár.
Hitelbank és zálogkölcson-társulat.
Kézdi-Vásárhely segélypénztár.
Maros-Vásárhely takarékpénztár.

Pesti bank.